

uitgave van het Biskopdom Haarlem-Amsterdam

DECEMBER
2022

6

SAMENKERK

het licht
van
Kerstmis

6 Kerstboodschap van
de bisschop

8 Kerstinterview
Tineke Schouten

26 In gesprek met
John Rutter

uitgave van het bisdom Haarlem-Amsterdam

DECEMBER
2022
6

SAMENKERK

Foto voorzijde (Engel): Hilbert Krane

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 6 – jaargang 47
De volgende uitgave verschijnt op 19 januari 2023.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie), Carolien Hoogenboom, Petra Vermeer (redactiesecretariaat).

Medewerkers

Mariska Adrichem, Anneke van Assema, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Ada Kok, Corine van der Loos, Jos Martens, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg.

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 39,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 49,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Petra Vermeer (redactiesecretariaat)
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl
Foto's Napolitaanse engelen • MCC/Hilbert Krane

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

Kerstboodschap bisschop Jan Hendriks

6

De stijl van Jezus is een ervaring voor het leven, aldus de bisschop. Er is j^óu een Redder geboren.

John Rutter wordt ook graag bij ons gezongen. Een gesprek.

John Rutter

26

Katholiek Kado

34

De Wijzen kwamen met geschenken bij Jezus. Misschien is Katholiek Kado ook iets voor u?

Kerstinterview Tineke Schouten

8

Wie uit de kerststal zou de ‘Koningin van de Tynetjes’ Tineke Schouten, die veertig jaar geleden als Lenie uit de Takkestraat landelijk bekend werd, op het toneel spelen?

Nieuwe kerk in Almere

30

De bisschop wijdde de nieuwe kerk van Almere om de barmhartige liefde van Jezus te vieren en te worden geïnspireerd om zelf barmhartig te zijn.

“Het volk dat in het donker wandelt, ziet een groot licht”, horen we in de kerstnacht (Jes. 9,1). Oekraïne zal zeker onze eerste gedachte zijn. Maar wandelt misschien niet de hele wereld in het donker. Oorlog en geweld. Vluchtelingen. De gevolgen van klimaatverandering. In ons eigen land stapelen crises zich op, als de stikstofcrisis, energiecrisis, woningcrisis, asielopvangcrisis (om er een paar te noemen).

Te midden van deze zorgen en uitdagingen (of van persoonlijke zorgen en verdriet) schijnt het licht van Kerstmis en komt een hemelse boodschap tot ons van vrede, gerechtigheid, liefde, leven, saamhorigheid... een nieuw Licht, dat als wij dat aannemen ons “het vermogen geeft kinderen van God te worden” (Joh. 1,12).

In de duisternis van onze wereld schijnt het licht van Kerstmis op een hulpeloos kind, die is: Vredevorst, Goddelijke Held, wonderbare Raadsman, de Redder voor alle mensen. Kerstmis vertelt ons dat het Kind van Bethlehem de deur is naar het ware leven en een eeuwig geluk. Ook voor jou. Juist in 2023.

De redactie en medewerkers van *SamenKerk* wensen u een Zalig Kerstmis en alle goeds voor het Nieuwe Jaar.

Veel leesplezier met *SamenKerk*!

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

En verder

- 6** Kort nieuws
- 11** Wereldjongerendagen Lissabon 2023
- 12** Wat ik deed... vrijwilligers
- 14** Uit de kunst: Komt allen tezamen
- 16** Geboekt
- 18** Parels uit de schattengrot
- 20** Inspiratie
- 23** Leo Fijen
- 24** Catechese: we vieren Eucharistie
- 28** 't Nieuwe jaar
- 32** Kribbe kijken
- 34** Katholiek Kado
- 36** Kerstpuzzel
- 38** Kerstkindertekening
- 39** Agenda

De stijl van Jezus

Van harte wens ik alle lezers van *Samen-Kerk* een zalig en gezegend Kerstmis toe en alle goeds voor het nieuwe jaar! We vieren de geboorte van Jezus en we mogen gelukkig weer tezamen komen, zoals het kerstlied zingt. God komt onze wereld binnen, klein, arm en eenvoudig. Eigenlijk is het onvoorstelbaar dat je de Heer van hemel en aarde in een voederbak voor dieren vindt. Dat is de stijl van Jezus Christus.

D

de boodschap doorgeven

Een van de grote vragen waar we als kerkgemeenschap voor staan, is: hoe kunnen we de boodschap van het evangelie doorgeven in een tijd waarin geloof, God en Kerk niet van-

zelfsprekend zijn? We moeten ons realiseren dat we het zelf niet kunnen. Veel ouders hebben dat ervaren: ze hadden het geloof en de verbondenheid met de Kerk graag willen doorgeven, maar dat is niet gelukt. Geloof is een genade, een gave van God. Wij kunnen er dus niet voor zorgen dat iemand gaat geloven, we kunnen alleen iets aan de voedingsbodem doen. Dat kan door dicht bij mensen te blijven, een gesprekspartner voor hen te zijn, ze een mooie ervaring te bezorgen en voor hen te bidden. Als je kunt geloven en vertrouwen, is dat een schat voor je leven.

Ad Limina

Ik moet in deze weken nog vaak terug denken aan het bezoek dat wij als Nederlandse bisschoppen begin november aan Rome hebben gebracht, het zogeheten

Ad Limina bezoek aan de paus en zijn medewerkers met vieringen in de grote basilieken van Rome. Indrukwekkend vond ik de ontmoeting met paus Franciscus, niet zozeer vanwege dat bijzondere gebeuren op zich, maar vanwege de eenvoud en hartelijkheid. De paus verwelkomde ons al bij de deur, nadat een medewerker ons eerst had gezegd dat de paus geen plichtplegingen wilde en we meteen konden gaan zitten. Paus Franciscus zei ons dat hij broederlijk met ons wilde praten, informeel. Op een dressoir stond water, dat konden we zelf pakken en de toiletten waren achter die deur, wees de paus, "want we zijn nu eenmaal geen engelen". Daarna ontspon zich een hartelijk gesprek. "Jullie kunnen alles vragen, alles zeggen, ook kritiek op de paus; ik heb

liever dat jullie het hier doen dan buiten". De paus bemoedigde ons om door te gaan en ons in te zetten voor het evangelie.

De stijl van Jezus

Met deze 'stijl' gaf paus Franciscus een mooi teken van eenvoud, broederlijkheid en openheid: je bent welkom. Dit was ook wat hij ons voorhield. Niet wat er allemaal mis is, maar dat iemand welkom is en erbij mag horen, moet op de voorgrond staan. Iedereen moet nu eenmaal een weg gaan als hij Jezus wil volgen. En verder is nabijheid van

De hemel en de aarde raakten elkaar en de boodschap aan de herders was: er is jón een Redder geboren

belang, een herder moet de kudde nabij zijn, met "de geur van de schapen", aldus de paus.

Open stal

Dat is precies de 'stijl' die Jezus Christus heeft laten zien, toen Hij in deze wereld kwam. De stal was open naar alle kanten, je kon er zo naar binnen lopen, er waren geen drempels en geen afgesloten deuren. Het Kind lag daar met open armen en een open hart.

Kleine, eenvoudige mensen, herders op het veld, krijgen te horen dat hun een Redder is geboren en weten de weg naar de kribbe te vinden. Zij zien het Kind en zijn geraakt. De herders maken het weer aan anderen bekend en Maria bewaarde alles in haar hart.

Mooie herinneringen

Ik weet niet hoe het u vergaat, maar als ik aan Kerstmis denk, komen allerlei beelden naar boven. Van hoe we thuis samen de kerststal gingen opzetten en we in de kerstnacht door een besneeuwd landschap naar de kerk liepen, terwijl we de klokken hoorden luiden, van de volle kerk en de kerstliedjes. Die ervaringen hebben me gevormd. Zo gaat het vaak. Bij de presentatie van een rapport over christenvervolgung vertelde een katholiek politicus eerst waar zijn bezieling vandaan kwam: bij de Wereldjongerendagen van het jaar 2000 had hij op het veld gestaan en paus Johannes Paulus II gehoord. Die ervaring was nog steeds voor hem een levend fundament.

Er is jou een Redder geboren

Geloven, vertrouwen en geestelijke kracht zijn inderdaad meestal niet zozeer met redeneringen verbonden als wel met ervaringen, zoals dat bij de herders ging en bij Maria die onder de indruk raakten van wat zij meemaakten rond de geboorte van Jezus. De hemel en de aarde raakten elkaar en de boodschap aan de herders was: er is jón een Redder geboren. Die ervaring dat je er mag zijn, dat je in Gods liefde bent aangenomen (al ben je niet perfect), dat er Iemand voor je is, die ervaring is fundamenteel en ik zou iedereen toewensen daarin te kunnen delen.

Wereldjongerendagen

Komend jaar worden de Wereldjongerendagen in Portugal gehouden. Paus Franciscus is vast van plan erbij te zijn en ik hoop dat veel jongeren meegaan met onze bisdomreis 'Share the Joy'. Voor deze jongeren zal het een onvergetelijke ervaring zijn en - naar ik hoop - hen een fundament geven van vreugde, geloof en vertrouwen voor hun verdere leven. Wie geraakt wordt, zal de boodschap door willen geven. Dat is natuurlijk ook een kwestie van genade, maar zo'n bijzondere ervaring biedt daarvoor wel een mooie voedingsbodem.

Laten we blijven leven met de stijl van Jezus Christus! Zalig Kerstmis! ■

Bisschop Johannes Hendriks

Kijk op kathedraal-TV naar een gesproken versie van deze 'Wat ik u zeggen wil'.

Bisschoppen bij de paus

Van 6 t/m 13 november brachten de Nederlandse bisschoppen een bezoek aan Rome. Op 11 november werden zij door paus Franciscus ontvangen. In het januarinummer van *SamenKerk* meer over dit Ad Limina bezoek.

Synode in 2023 en 2024

De bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio' zal niet één maar twee keer samenkomen. Na de bijeenkomsten in ieder bisdom (afgelopen voorjaar) en de bijeenkomst per werelddeel (voor Europa in februari 2023) zijn de twee wereldwijde synodes in Vaticaanstad, Rome, van 4 tot 29 oktober 2023 en in oktober 2024. Paus Franciscus wil dat de Kerk op wereld- en bisdomniveau synodaler wordt, zodat het gehele kerkvolk betrokken wordt bij de missie van de Kerk.

Meer weten?
Scan de QR-code

Uniek boek van Maria van Nesse

Tot 19 maart is in Stedelijk Museum Alkmaar een bijzondere expositie rond twee zeventiende-eeuwse unieke, historische memorieboeken van Maria van Nesse, waarin zij onder meer al haar uitgaven tussen 1624 en 1646 bijhield. Maria van Nesse was een rijke ongehuwde vrouw. Ze woonde aan de Alkmaarse Langestraat, nu nummers 89-91. Maria was katholiek. Dat is ook goed te zien aan haar uitgaven. Naast haar levensonderhoud, kocht ze veel kunst en liturgische voorwerpen voor de katholieke (schuil)kerk. Info: www.stedelijkmuseumalkmaar.nl www.regionaalarchiefalkmaar.nl/mariavannesse

Homeless Jesus

Afgelopen 13 november is bij de Mozes-en-Aäronkerk (Waterlooplein) in Amsterdam het standbeeld 'Homeless Jesus' onthuld door de locoburgemeester van Amsterdam. Het standbeeld laat een dakloze persoon zien, liggend op een bankje, alleen herkenbaar als Jezus door de wonden in zijn voeten.

Gebedsweek voor de eenheid 2023

De Week van gebed voor eenheid van de christenen (15-22 januari) moedigt christenen aan om goed te doen en recht te zoeken bij verdeeldheid, bijvoorbeeld veroorzaakt door ongelijkheid en racisme. Kerken uit de Amerikaanse staat Minnesota kozen het thema 'Doe goed, zoek recht' naar aanleiding van een Bijbeltekst uit Jesaja 1 vers 17. De gruwelijke dood van George Floyd in Minneapolis in Minnesota in mei 2020, als gevolg van het handelen van een politieagent, bracht wereldwijd een beweging op gang, waarin racisme en de gevolgen daarvan worden besproken. Ook in de Kerk. In veel parochies zijn er gedurende de Gebedsweek oecumenische vieringen en activiteiten. Info: www.weekvangebed.nl

Kathedraal-TV

Kathedraal-TV is het YouTube-kanaal van het bisdom van Haarlem-Amsterdam (www.kathedraaltv.nl). Naast het dagelijks streamen van de H. Mis, wordt er een scala van onderwerpen uitgezonden, gericht op geloofs- en gemeenschapsopbouw.

'Beleef Gospel' in Utrecht

Tot 10 april is de tentoonstelling 'Beleef Gospel' in Museum Catharijneconvent een muzikale reis van geloof, kracht en hoop. *Gospel* ontstond in de kerken van de Afro-Amerikaanse gemeenschap en is voortgekomen uit de *spirituals*, liederen van kracht en hoop die tot slaaf gemaakte Afrikanen op de plantages in het zuiden van de Verenigde Staten zongen. *Gospel* stond ook aan de wieg van bijna alle populaire muziekstromingen, van rock 'n roll tot soul en van pop tot r&b en hiphop, en inspireerde vele bekende artiesten. Naast de tentoonstelling is er een uitgebreid publieksprogramma met lezingen en concerten.

Info: www.catharijneconvent.nl

Caritas – hart voor elkaar

In een afgezet gedeelte achter in de H.-Corneliuskerk in Limmen staan tafels vol met levensmiddelen, toiletartikelen en zelfs kinderspeelgoed. Veel mensen en gezinnen kunnen door de stijgende prijzen niet of moeilijker financieel rondkomen. Na een oproepje in de kerk doneerden parochianen en dorpsbewoners diverse producten voor de 'Kapel van Cor'. Bezoekers kunnen de kerk vrij in- en uitlopen voor een pak rijst of tandpasta of om een kaarsje op te steken. Het is een eenvoudige en laagdrempelige manier om mensen te helpen, een beetje hart voor elkaar.

Veertig jaar geleden brak **Tineke Schouten** landelijk door als de Utrechtse Lenie uit de Takkestraat. Sindsdien behoort ze tot de absolute top van het Nederlandse theatercabaret. Haar shows trekken volle zalen. Op dit moment toert ze langs alle theaters met haar meest persoonlijke show 'Dubbel'. *SamenKerk* sprak met haar over kerst.

Eric van Teijlingen

A portrait of Tineke Schouten, a woman with blonde, wavy hair, wearing a black turtleneck sweater and grey jeans. She is smiling slightly and looking towards the camera. Her hands are in her pockets.

**Ik zou Jezus, Maria
en Jozef niet doen
op toneel
Ze zijn mij heilig**

Foto's: Roy Beusker

W

at is uw dierbaarste kerstherinnering?

Tineke Schouten: "Thuis in Utrecht hadden mijn ouders een buurtsupermarkt. Kerstmis was de drukste tijd van

het jaar. Als gezin hielpen wij dan mee. Ons huis boven de winkel was versierd en we gingen naar de nachtmiss in de kerk. De meest dierbare herinnering heb ik aan kerst bij tante Jo. Ze had zelf geen kinderen. We gingen vaak 's zomers bij haar logeren. Met Kerstmis waren we bij haar uitgenodigd. Ze had altijd een mooie kerstboom en ik herinner mij dat mijn zussen en ik nieuwe jurkjes hadden en dat we biefstuk aten, gebakken in de roomboter."

"Thuis hadden we een kerststal. Ik vond dat altijd weer een mooi tafereel. En nog steeds. Voor mij geen Kerstmis zonder een kerststal. Want die stal heeft voor mij veel betekenis. De stal zelf toont de armoede waarin Jezus geboren is, Jozef en Maria als de jonge ouders en hun kindje staan symbool voor de liefde en de drie koningen voor gulheid. Het is een eenvoudige maar mooie voorstelling vol saamhorigheid."

"Ik ben gezegend dat ik katholiek ben opgevoed. Het is een heerlijk en blij geloof. Thuis gingen we 's zondags naar de kerk. Mijn ouders leerden ons dankbaar te zijn en je zegeningen te tellen. Van mijn moeder heb ik meegekregen dat je je best moet doen voor elkaar en dat het belangrijk is te delen of weg te geven. In mijn shows zing ik veel over het geloof, het leven en de dood. Het leven delen en dankbaar zijn probeer ik ook over te dragen aan mijn kleinkinderen. Als oppasoma bid ik bijvoorbeeld de veertien engeltjes met ze."

Foto: privé-collectie
(Tineke Schouten, links, als een van de wijzen)

"Ik ga graag naar de kerk. Het is voor mij een momentje van rust en stilte te midden van mijn drukke werk- en gezinsleven. Ik vind de preek belangrijk en probeer er wat van op te pikken. Ik ging, toen mijn moeder nog leefde, regelmatig met haar naar de kerk. Maar omdat ik zaterdagavond vaak heel laat thuiskom na een optreden ergens in het land, is het niet altijd mogelijk om zondagochtend naar de kerk te gaan."

"Als ik een voorstelling heb, bid ik voorafgaand in alle stilte in het donker achter het decor op het podium om kracht en vraag Onze Lieve Heer dat het weer goed mag gaan en vooral dat ik mijn teksten niet kwijt raak. Want dat is een van de ergste dingen voor een artiest. Als ik 's avonds thuis kom na een voorstelling, loop ik

altijd eerst naar de schouw, waar een miniatuur kerststalletje staat, een Mariabeeldje en beeldje van de heilige Bernadette en fotootjes van mijn ouders, mijn gezin en

Van mijn moeder heb ik meegekregen dat het belangrijk is te delen of weg te geven

kleinkinderen. Ik dank dan Onze Lieve Heer voor de dag van vandaag en vraag Hem: Mag ik morgen weer?"

Wanneer dacht u: ik wil artiest worden en beroemd?

Schouten lacht. "Ik was acht jaar toen ik op televisie een optreden zag van een gitaar- en zangduo. Dat wilde ik ook. Toen ik van mijn ouders een gitaar kreeg, ben ik muziek- en zanglessen gaan volgen en deed aan alle talentenjachten mee. En natuurlijk veel bidden om beroemd te worden. Van mijn twintigste tot mijn achtentwintigste speelde ik bij een Utrechts cabaretgezelschap. Overdag werkte ik bij een garagebedrijf en 's avonds stond ik op de planken. Toen ik zwanger was van mijn eerste dochter, besloot ik te stoppen met het cabaret. Ik weet nog dat ik op een avond aan de keuken-

tafel zat en dacht: het is klaar, daar gaat mijn droom, ik moet het loslaten, ik word niet beroemd, want ik word moeder. En diezelfde avond schreef ik het liedje over Lenie uit de Takkestraat. In het plat Utrechts. En zij maakte mij in één klap een BN'er. Sindsdien heb ik met zo'n vijftiengig theatershows in alle theaters gestaan."

Naast deze Lenie heeft u nog vele andere succesvolle typetjes gespeeld, maar ook imitaties gedaan van bijvoorbeeld Camilla of Barbara Streisand. U wordt ook wel de 'Koningin van de typetjes' genoemd. Hoe ontwikkelt u zo'n typetje?

"Door heel veel te kijken naar mensen. Mensen die ik ontmoet of ken, maar ook gewoon mensen op straat. Bij imitaties van bekende personen kijk je naar hun manier van doen. Het zijn natuurlijk parodieën en je overdrijft hier en daar wat. Gelukkig kan ik goed accenten nadoen. Céline Dion en Kate Bush behoren tot mijn favorieten, omdat ik in die rollen ook kan zingen, wat ik graag doe. Het publiek reageert altijd heel goed op de Utrechtse Lenie, maar ook Bep Lachebek, Oma Oortjes en de dame van de 06-lijnen zijn altijd een succes."

Zou een kerstgroep of het kerstverhaal geschikt zijn voor een scène in uw shows?

"Zo heb ik er nog nooit over nagedacht. Ik zou het Kindje Jezus, Maria en Jozef niet doen. Ze zijn mij heilig en dierbaar. Uit eerbied zou ik het zo'n kerststalscene sowieso niet zo snel doen. Maar nu u het zo vraagt, zou ik kiezen voor een herder. Ja, dat is een prachtige figuur om uit te werken. Ik zou dan mijn gedachten laten gaan over wat ik zie en wat er gebeurt. Die jonge moeder met haar pasgeboren kindje. Die vader die er maar wat bij staat. En dan commentaar geven op wie er op bezoek komen. Je kunt dat zeker heel humoristisch brengen, want Onze Lieve Heer heeft zeker gevoel voor humor. Misschien noemen wij dat relativeren, dat wil zeggen dat er meer is dan alleen je eigen kleine wereldje."

Ons land kent de traditie van cabaret op Oudjaarsavond op televisie, zoals vroeger met Wim Kan of Youp van 't Hek. Is dat ook iets voor u?

"Ik zou dat zeker graag eens willen doen zo'n oudejaarsshow op de Nederlandse televisie. Ze hebben wel eens een registratie van een van mijn theatershows uitgezonden die avond, maar die was eerder in het jaar opgenomen. Maar een echte, speciale oudejaarsshow zou ik graag eens willen verzorgen op 31 december."

Onze Lieve Heer heeft zeker gevoel voor humor. Misschien noemen wij dat relativeren

Ik heb er ideeën en mooie liedjes genoeg voor."

Wie weet in 2023. Hoe gaat u, tot slot, dit jaar Kerstmis vieren en heeft u nog een kerstwens?

Schouten: "We vieren het dit jaar thuis met mijn gezin. Ik heb geen optredens en ben vrij. De kinderen komen en vast ook andere familie. Zoals altijd bezoek ik de dagen vóór Kerstmis het graf van mijn ouders."

"Ik wens allereerst dat er een einde komt aan die vreselijke oorlog in Oekraïne. Vrede op aarde wens ik iedereen. Maar ook vrede in de gezinnen. Meer aandacht voor elkaar en hoe we met elkaar omgaan in deze tijd. Ik wil alle mensen ook veel geluk wensen, want zonder geluk vaart niemand wel. Geluk komt van 'lukken'. Dat het mag lukken met meer vrede. Dat wens ik iedereen voor deze feestdagen." ■

Tineke Schouten (68) woont in Almere, is getrouwd, moeder van twee kinderen en oma van zeven kleinkinderen.

W

at brengt
echte vreugde,
langdurige
vreugde? Is
geloven ook

een feest? Stel jij die vragen als jongere ook? Van 26 juli tot en met 8 augustus gaan we naar Lissabon voor de Wereldjongerendagen 2023 (WJD'23) met als thema 'Share the joy!'. We bezoeken onderweg Parijs, Burgos, Fatima en Lourdes en zijn vijf dagen in Lissabon, waar meer dan een miljoen jongeren van over de hele wereld zich verzamelen voor een feest van geloof, diverse festivals en een ontmoeting met de paus.

In Lissabon hebben we drie ochtenden een Nederlandstalig programma en 's middags en 's avonds nemen we deel aan het WJD-festivalprogramma. Op zaterdag 5 augustus lopen alle jongeren naar een open veld, waar ons een bijzondere avond staat te wachten en slapen we die nacht onder de sterrenhemel. Zondag 6 augustus is de afsluitende viering met paus Franciscus.

Ga jij óók mee?

De WJD in Lissabon zelf is van 1-6 augustus, maar we vertrekken 26 juli al richting het zuiden. Deze veertiendaagse onvergetelijke reis kost € 1.095,00. Woon je binnen de grenzen van het bisdom Haarlem-Amsterdam, dan sponsort onze bisschop Jan Hendriks je deelname met tweehonderd euro en betaal je slechts € 895,00. Pak die deal en... op naar Lissabon! ■

Wereld- jongerendagen Lissabon 2023

Share the joy! Ga jij ook mee?

Gun uw (klein)kind
of een jongere in uw
parochie ook zo'n levensver-
anderende reis, waar ze leeftijds-
genoten van over de hele wereld
ontmoeten rond geloof en leven:
Sponsor zijn/haar deelname
aan de WJD'23 financieel
en met gebed.

WJD@home

Wil je een voorproefje van wat de WJD is?
WJD@home op Ameland nodigt je uit voor
eind januari. www.wjd.nl/wjdhome

@Sharethejoy2023 / @Jongbisdomha

www.jongekerk.nl

info@jongbisdomhaarlem.nl

06 23436049

Aanmelden deelname: www.huisvoordepelgrim.nl

Elke parochie draait op vrijwilligers. Deze toegewijde groep mensen zet zich vele uren in voor het reilen en zeilen van de geloofsgemeenschap. In zeer diverse taken: van koster tot lector, van communiegroep tot parochiebestuurder. *SamenKerk* reisde door het bisdom en vroeg: wat is uw taak in de parochie?

Anneke Donkers
Eric van Teijlingen

Wat ik deed...

Sinds januari 2017 verschenen er in *SamenKerk* - onder de titel 'Wat ik doe...' - zo'n vijftig portretjes van vrijwilligers over hun vrijwilligerstaak in hun parochie. Vijftig portretjes van enthousiaste vrijwilligers actief in evenzoveel parochies, verspreid over ons bisdom, van Bloemendaal tot Texel en van de Zaanstreek tot het Gooi. Stuk voor stuk parochianen, die door hun inzet als vrijwilliger hart en ziel geven aan hun parochies. Ze waren tuinman, bezochten zieken of ouderen, zongen in parochiekoren, gaven hun talenten als bestuurder, kookten voor de pastoor, baden in de mei- en oktobermaanden de rozenkrans of bedienden de camera's voor de streaming van de zondagse viering. De jongste vrijwilligers zaten nog op de basisschool en de oudsten waren ver in de negentig. Van ieder gesprekje, ieder portretje spatte de betrokkenheid en enthousiasme over hun kerk en gemeenschap af. Wat viel verder op?

Vrijwilligers werf je het beste door hen direct te vragen. In parochiebladen vacatures plaatsen is goed, maar mensen direct benaderen met een duidelijk verzoek dat de parochie hen nodig heeft, werkt het beste. Vrijwilligers doen hun taak graag en bij voorkeur binnen

Waarom vrijwilligerswerk?

- Het is leuk en gezond voor je
- Je blijft actief en voelt je nuttig
- Zonder is er geen geloofsgemeenschap
- Goed voor je sociale contacten
- Je hoort ergens bij
- Je kunt iets voor anderen doen
- Je leert er nog iets van
- Het staat goed op je cv

duidelijke kaders en met eigen verantwoordelijkheid. In iedere parochie zijn er vele taken en werkzaamheden te verrichten rond de eredienst in de kerk of bij mensen in de gemeenschap, van kinderactiviteiten tot aan bestuurswerk. Opvallend vaak blijkt dat één vrijwilliger meerdere taken in de gemeenschap verricht of een soort van 'loopbaan' in taken heeft (gehad). Veel jongere vrijwilligers (denk aan werkenden of ouders) zijn eerder te enthousiasmeren voor projecten of kortlopende vrijwilligerstaken (dit is een maatschappelijke trend). Denk bijvoorbeeld aan de inzet van ouders, waarvan kinderen hun eerste communie doen, voor het communieproject.

...en we blijven doen!

Dat vraagt om een andere benadering. Als parochie zou je graag willen bouwen op een vrijwilliger, die een paar jaar de kar trekt. Toch is het goed jonge vrijwilligers te betrekken bij speciale projecten of vrijwilligerstaken voor een bepaalde periode. Belangrijk is voor doorstroming te zorgen. Niet steeds die oudere, ervaren mensen, die het altijd al deden. Vraag eens een jongere als lector. Bied ook hen de gelegenheid hun steentje bij te dragen.

Hoe belangrijk wordt vrijwilligerswerk gevonden? Zeer! Iedere vrijwilliger vertelde hoe zinnig ze hun vrijwilligerswerk vinden, hoe ze hun tijd en talenten kunnen inzetten voor de medemens of voor de gemeenschap als geheel. En iedere vrijwilliger antwoordde positief op de vraag of hun inzet hun betrokkenheid bij de parochie vergrootte en hun geloof verdiepte. Vrijwilligerswerk in de Kerk is dus goed zowel voor de mens als voor God! Kerken zijn in Nederland nog steeds de grootste vrijwilligersorganisatie(s). En kerk betrokken Nederlanders zetten zich door hun vrijwilligerswerk ook meer in voor de samenleving, blijkt steeds weer uit onderzoek. Niet alleen in hun kerk maar ook bij andere maatschappelijke organisaties. Hun bijdrage aan de samenleving is onbetaalbaar en onvervangbaar. We sluiten deze serie in *SamenKerk* af.

Ten eerste bedanken we al die medegelovigen, die wij in de loop van de tijd mochten ontmoeten, spreken en fotograferen. Jullie hebben ons, de lezers, laten zien hoe kleurrijk, hoe veelzijdig, hoe leuk, hoe belangrijk, hoe nuttig (enzovoort) jullie bijdrage aan de Kerk is (of is geweest). Niet alle vrijwilligerstaken zijn beschreven want er is altijd genoeg werk in de kerk. Voor iedereen – man of vrouw, kind of volwassene – is er een taak in de gemeenschap. Neem daarom contact op met uw eigen parochie om te zien waar u, waar jij een bijdrage kunt geven aan de geloofsgemeenschap. Het is goed voor u of jou... én voor allemaal. ■

Vrijwilligers werven

- Ben duidelijk en sta open voor iedereen
- Afgebakende functie of alleskunner - maar vraag niet te veel
- Wat vraag je en wat kun je geven/bieden?
- Advertentie en/of mond-tot-mondreclame?
- Onbepaalde periode of tijdelijk project?

Ingrid Henkemans is erfgoedsspecialist van Museum Catharijneconvent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdome Haarlem-Amsterdam.

Komt allen tezamen...

M

et Kerstmis vieren we dat Christus werd geboren in Bethlehem, liggend in een kribbe, gewikkeld in doeken. Franciscus van Assisi wilde in 1223 - volgend jaar achthonderd jaar

geleden - deze geboortescene letterlijk aan de mensen in het Italiaanse stadje Greccio tonen. Hij introduceerde toen de eerste 'levende kerststal' met echte figuranten, dieren en een heuse baby Jezus. Hiermee wilde hij hen laten zien en beleven dat dit Kind, waar geen plaats voor was in de herberg/wereld, een buitengewoon slechte start in het leven had gekregen.

Het voert te ver om de hele ontwikkeling van de kerststal hier uit de doeken te doen, maar mensen kregen steeds meer de behoefte om het kerstverhaal letterlijk in huis te halen. Het geboorteverhaal werd daarom in de vorm van poppetjes uitgebeeld: Jezus, Maria, Jozef, de herders en koningen en op den duur kwamen er steeds meer figuurtjes en attributen bij.

Een heel schouwspel

Een heel bijzonder type kerststal is de zogeheten 'Napolitaanse kerststal' (of '*presepe Napolitano*' zoals de Italianen het noemen). Dit genre ontstond in de achttiende eeuw. Bij dit type werd de geboorte van Christus in een eigentijdse - Napolitaanse - omgeving

in de Napolitaanse kerststal in Utrecht

Foto's: Museum Catherijneconvent

Iedereen die wel eens in Napels is geweest, heeft vast ook gelopen door Via San Gregorio Armeno met z'n ambachtelijke winkeltjes met kerstfiguurtjes en -groepen, daarom ook wel de 'Via dei Presepi' ('t Kerststallenstraatje) genoemd. Als aanvulling op de eigen kerststal kan je daar ook hedendaagse bekendheden kopen zoals paus Franciscus, dictator Fidel Castro of een popster als Freddy Mercury.

gesitueerd. Dit zorgde ervoor dat mensen zichzelf en de entourage, waarin het zich afspeelde, herkenden en zich er mee konden vereenzelvigen. Het kerstverhaal werd zo dicht bij de levens van de mensen gebracht; Jezus werd 'nu' en 'hier' geboren.

De aankondiging aan de herders en de geboorte en aanbedding van het Kind worden, net als in iedere kerstgroep, altijd in een Napolitaanse kerststal verwerkt. Maar er zijn nog meer zaken die nooit ontbreken en alleen in een Napolitaanse kerststal terug te vinden zijn, zoals de herbergscène met de twee kaartspelende ooms Vincenzo en Pascale. Ze staan symbool voor het leven en de dood. Ook is er altijd een Romeinse ruïne te zien. Dit is een verwijzing naar de tijd waarin dit type kerststal ontstond, namelijk in de tijd dat er verschillende opgravingen werden gedaan zoals in Pompeï en Herculaneum (nabij Napels). Maar het is ook een verwijzing naar de oude Romeinse goden, die plaats moesten maken voor het christendom. En natuurlijk zitten er altijd een bakker, slager of *pizzaiollo* (pizzabakker) in, die verwijzen naar eten (een aspect van levensbelang in de Italiaanse cultuur).

Deze barokke Napolitaanse *presepi* hebben gemeen dat ze zeer gedetailleerd en overdadig zijn vormgegeven (niet één engel maar een heel engelenkoor bijvoorbeeld). In de achttiende eeuw wedijverde de elite met elkaar om de mooiste, meest luxueuze en/of grootste kerststal. Om een zo optimaal mogelijk effect te krijgen, bedienden de makers zich bij de vormgeving van contrasterende thematiek zoals volks versus heilig, Bijbels versus historisch of goed versus slecht. Maar ook elementen als licht en donker werden veel gebruikt. Kortom, er is veel te zien, het is een heel schouwspel.

Restauratie en decor

In 2019 kreeg Museum Catharijneconvent het aanbod om een echte Napolitaanse kerststal te kopen van een Belgische verzamelaar. De collectie bestond uit een

kleine zeventienhonderd objecten, die in redelijke staat verkeerden. Met behulp van fondsenwerving en een geslaagde crowdfunding (waarbij mensen een object uit de kerststal konden adopteren) is het gelukt om alles te laten restaureren. Een deel kon in Nederland gerestaureerd worden, maar zo'n tweehonderd objecten moesten door specialisten in Napels onder handen genomen worden.

In de stijl van de Napolitaanse kerstgroepen is het decor eigentijds en Utrechts. De kribbe staat onder de Domtoren, café De Winkel van Sinkel staat model voor de herberg en vanuit sterrenwacht Sonnenborgh zien de drie Wijzen de ster, die hen naar het kindje Jezus in Bethlehem zal brengen.

De Italiaanse specialisten zijn helemaal naar Nederland gekomen om hier in Museum Catharijne-

convent alle figuranten een eigen plekje in de Domstad-*presepe* te geven. Dus... komt allen tezamen en vergaap je deze Kerst aan deze bijzondere Napolitaanse kerststal. ■

Ingrid Henkemans

Tot 8 januari 2023 in Museum Catherijneconvent (Lange Nieuwstraat 38, Utrecht www.catherijneconvent.nl): 'Zin in Kerst!' met een kerstreis langs de belangrijkste figuren uit het kerstverhaal en de mooiste kerststal van Nederland.

Recent verschenen boeken laten, zonder dat het de bedoeling was, mooie parallellen zien tussen de katholieke boegbeelden Antoine Bodar en mgr. Herman Schaepman. Ieder in zijn eigen tijd uiteraard, maar beiden met beide benen stevig in de Kerk en in het maatschappelijk debat, beiden gestudeerd, intellectueel en met een talent voor mooie taal, beiden veelkleurige personages en beiden met een mening over de vaderlandse samenleving en Moeder de Roomsche Kerk.

Antoine Bodar

Birgit Woltjer ging met Kerstmis 2015 samen met haar moeder naar de nachtmis. Kort daarna zocht ze contact met de priester wiens woorden die avond haar hadden beroerd. Zo is een vriendschap tussen haar en Antoine Bodar ontstaan. Vanwege zijn dertigjarig priesterjubileum afgelopen 26 september maakte Woltjer een mooi (foto)boek als hommage aan de priester en mens Bodar. Een boek dat al zijn boeken en geschriften overzichtelijk presenteert. Een boek voorzien van mooie, persoonlijke foto's van Antoine en van zijn leefomgeving, in de Kerk en in de wereld, in Amsterdam als in Rome. Een boek dat een waardevolle aanvulling wil zijn voor Antoine's vrienden en bekenden, maar ook voor iedereen die hem een warm hart toedraagt. En dat is het geworden.

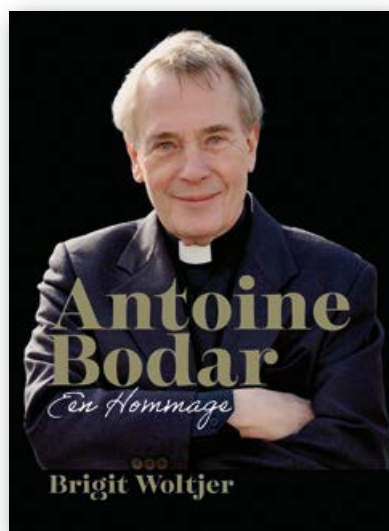

Foto: Birgit Woltjer

Een heel ander soort boek is dat van broer en zus Koen en Marijntje Gerling. *Antoine Bodar Sprong die overgave heet* is ook een beschrijving van priester en mens Bodar, maar op een geheel andere wijze. Veel inhoudelijker en gebruikmakend van allerlei bronnen, zoals correspondentie met Bodar zelf, zijn boeken, tv-optredens en dergelijke over zijn jeugd, roeping, televisiewerk en geschriften.

Maar als boek had de vormgeving van de tekst wellicht beter gekund (zoals het kleine lettertype en het presenteren van de vele citaten in een nog kleiner formaat). Soms worden thema's of historische personen die Bodar bestudeerd heeft, wat staccato gepresenteerd, bijna zonder samenhang. Deze pil van 600 pagina's leest helaas niet als een roman, terwijl Bodars leven daar alle aanleiding toe geeft.

Antoine Bodar. Een hommage
Brigit Woltjer | ISBN 9789493279230
www.adveniat.nl | € 29,99

Antoine Bodar. Zijn leven en werk. Sprong die overgave heet
Koen Gerling, Marijntje Gerling
ISBN 9789493161214
www.adveniat.nl | € 29,90

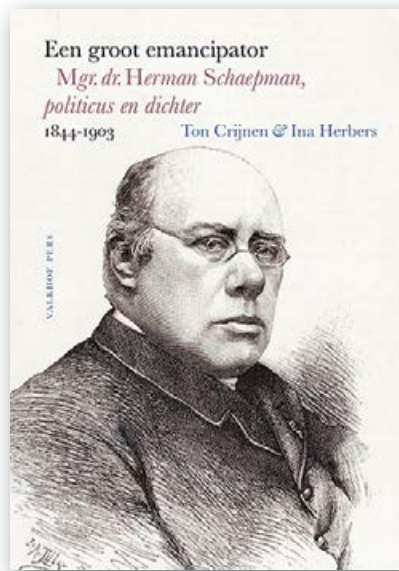

Mooie tv-uitzending van KRO-NCRV's *Kruispunt* met een profiel van Antoine Bodar, Nederlands' bekendste priester. Het bekijken waard.

Aan U, o Koning der eeuwen

De hymne 'Aan U, o Koning der eeuwen' wordt nog wel eens gezongen in de kerk, vooral op het hoogfeest van Christus Koning. Het oratorium echter, waar het deel van uitmaakt, kent niemand meer. En wie weet nog wie mgr. Herman Schaepman was? Van een straat of plein? Uit de parlementaire geschiedenis? Of van het grote standbeeld in Tubbergen, waar hij in 1844 geboren werd, of zijn graf op de Duits-Nederlandse begraafplaats *Campo Santo* naast de Sint-Pieterskerk in Rome (waar hij in 1903 overleed)? En wat is een 'Schaepmannetje' (google maar)? Deze nieuwe biografie is een prachtige, goed geschreven beschrijving van een van die grote katholieke voor mannen uit de tijd van de katholieke emancipatie en het Rijke Roomsche

Leven. Schaepman gaf katholieken maatschappelijk en politiek een gezicht. Hij was lid van de Tweede Kamer en schreef ook artikelen in katholieke kranten en publiceerde boeken en gedichten. Op geloofsgebied was hij strikt Rooms, pausgetrouw en conservatief. 'Aan U, o Koning der eeuwen', het slotkoor van de Pius Cantate, was meer een adhesiebetuiging aan paus Pius

IX, die dat jaar de Kerkelijke Staat verloor, dan een hymne ter ere van Christus. Waarom zou hij relevant kunnen zijn voor nu? De paus adoreren als bijgod, afgeven op het liberalisme, socialisme, darwinisme en andere maatschappelijke stromingen staat toch ver van ons vandaan. Deze priester, dichter en politicus keerde zich tegen jodenhaat en populisme, vandaag de dag serieuze maatschappelijke problemen in ons land. Hij bestreed openlijk alle vormen van antisemitisme als negatieve verhalen in de pers, discriminatie op het werk of ophitsende uitingen van politici. Ook hekelde hij populisme als slecht voor de democratie. Schaepmans nieuwste biografie is het lezen waard.

Een groot emancipator. Mgr.dr. Herman Schaepman, politicus en dichter 1844-1903 | Ton Crijnen en Ina Herbers | ISBN 9789056255312
www.valkhofpers.nl | € 45,00

Een prachtige beschrijving van een van die grote katholieke voormannen uit de tijd van de katholieke emancipatie en het Rijke Roomsche Leven

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

E

en baby ontmoet ons allemaal. We herkennen onszelf erin, kwetsbaar en klein. Zo voelen we ons niet altijd, meestal tonen we ons stoere zelf, die beslissingen weet te nemen en waar nodig anderen aan onze wil te onderwerpen. In de tijd voor Kerstmis worden we

echter in ons diepste zelf aangesproken, uitziend naar verlossing en naar moederlijk erbarmen en vaderlijke zorg, die van Godswege naar ons toekomt. Het evangelische advies om “te worden als kinderen” lijkt wel vooral in de tijd van Kerstmis een diepe betekenis te krijgen... Vandaar ook dat we ons graag in het Kindje Jezus willen herkennen, al weten we allemaal dat deze baby groot is geworden en dat het moederhart met zeven zwaarden doorboord zal worden, om wat haar Zoon moet doorstaan.

Op de prachtige tentoonstelling over *Gospel en spirituals* (in het Catharijneconvent in Utrecht, beslist demoeite waard!) viel het me op hoe vaak er wordt gezongen over het kind-zijn. Het wonderlijke is: als je bijgaande

Spiritual

Het advies om “te worden als kinderen” lijkt wel vooral in de tijd van Kerstmis een diepe betekenis te krijgen

MOTHERLESS CHILD.

1. O some-times I feel like a moth - er - less child, Some-times I feel like a moth - er - less child, O my Lord, sometimes I feel like a moth-er-less child; Den I gi' down on my knees and pray, pray, Gi'down on my knees and pray.

spiritual zingt, voel je van binnen wat het is om een kind zonder ouders te zijn. Het gebed, want dat is het, biedt dan troost. Dat is de troost van het kerstkind. Hier is het lied, zing het zelf maar eens. Het werkt! ■

Jeder kind een goede start

Adventsactie steunt dit jaar projecten die zich richten op het recht van kinderen op een goede start in het leven, met aandacht voor voeding, zorg en een stimulerende omgeving.

Helpt u mee?

Doneer eenvoudig via de QR-code

www.adventsactie.nl
IBAN: NL89 INGB 0653 1000 00

ADVENTSACTIE

EEN CAMPAGNE VAN VASTENACTIE

**‘Ik vind zelf de kleine verhalen,
de menselijke verhalen, de
mooiste verhalen’.**

- Anton de Wit, hoofdredacteur -

ZIE

hoe geloof, hoop
en liefde zegevieren

ONTDEK

Katholiek
Nieuwsblad

VERDIEP

je eigen beleving
van al het nieuws

Neem nu een abonnement en ontvang de eerste
4 weken gratis! Kijk op www.kn.nl/abonnementen

Light

t

Heer,
als het donkert in mijn hart
geef mij dan
het licht van Bethlehem.

Toon Hermans

Ontdek jouw studie Theologie aan Tilburg University!

In Tilburg of Utrecht

Ook in deeltijd

Informatiedagen:

Bachelor Open dag – 4 maart 2023

Master Open dag – 18 maart 2023

Studie Informatiedag Theologie – 24 maart 2023

Studie Informatiedag Theologie – 12 mei 2023

*Een ervaring die je persoonlijk verrijkt en je
voorbereidt op een impactvolle baan als pastor,
geestelijk verzorger of docent.*

Bachelor Theologie | Bachelor Theology | Master Theologie |
Master Christianity and Society | Universitaire
Lerarenopleiding Godsdienst en Levensbeschouwing

<https://www.tilburguniversity.edu/studeer-theologie>

Tilburg School of Catholic Theology

Understanding Society

HEILIGDOM ONZE LIEVE
VROUW TER NOOD

HEILOO

Tentoonstelling

JULIANA ZUSTERS

Zorg uit handen

Te bezoeken elke tweede en
vierde zaterdag van de maand
tussen 10.00 - 12.00
en 14.30 - 17.00 uur

Het Julianaklooster
Hoogeweg 65, Heiloo

www.olvternood.nl

A

Is je in de herfst van je leven bent, kloppen je ouders steeds vaker op de deur van je hart. Als mijn jongste kleinzoon de sterren van de hemel voetbalt, moet ik aan mijn vader denken

en stel me voor hoe trots hij zou zijn op zijn achterkleinkind. Als mijn dochter zich opwindt over de besluiteloosheid op haar werk, hoor ik mijn moeder mopperen op de burgemeester en denk ik zomaar dat ze vanuit de hemel met waardering naar haar kleindochter kijkt. En als ik in de dagen voor Kerstmis een gezelschap ouderen mag toespreken over de figuren uit de kerststal, haal ik de beeldjes van mijn ouders tevoorschijn en vertel ik de verhalen, die ze mij meegegeven hebben. Ze leerden me ooit anders te kijken naar de beeldjes, die nu mijn huiskamer in de sfeer van Kerstmis brengen, veel meer dan de kerstboom of de kaarsen. Kijk goed, elk jaar weer, zeiden ze tegen me toen ze me de beeldjes leenden. En ik doe wat ze me meegaven, goed kijken.

Niets of niemand in de kerststal verwijst naar zichzelf of leeft voor zichzelf. Alles en iedereen ziet om naar de ander. Neem de os en de ezel. Bij een oppervlakkige blik denk je misschien dat ze er voor de sfeer en de warmte bij horen. Ze komen ook niet in het kerstevangelie voor. Maar in Jesaja staat wel dat de os de eigenaar ziet en dat de ezel de krib van de meester kent. In alle eenvoud en bescheidenheid zijn zij getuigen van de koninklijke geboorte en zien wat niemand wilde zien: de Redder van de wereld wordt geboren. En wat te denken van de ster: dat is de gids voor de drie wijzen uit het oosten. Zij laten zich leiden door de ster boven Kindje Jezus. Die ster heeft voor mensen die hun dierbaren verloren nog een andere betekenis: de sterren in de hemel die ons ontvallen zijn, horen er dan juist bij en worden met Kerstmis meer dan ooit gemist. Zelfs de voederbak heeft niet genoeg aan zichzelf. Met stro en al mag deze voederbak de drager van Christus zijn. En natuurlijk is daar Jozef, de dromer, doener en zwijger, hij is in zijn onnavolgbare en ontroerende trouw aan Maria een icoon van onbaatzuchtigheid, die zichzelf kon wegcijferen. Zoals Maria dat ook deed in volle overgave aan de Redder van de wereld. Niets en niemand is met zichzelf bezig, maar heeft oog voor de ander. In die zin is de kerststal actueler dan ooit: kijk verder dan je eigen ik en zie om naar de ander. De engel uit de kerststal van mijn ouders

Leo Fijen is directeur/uitgever van Adveniat en presentator van de geloofsgesprekken van de KRO op de zondagochtend.

Zalig Kerstmis

Niets of niemand in de kerststal verwijst naar zichzelf of leeft voor zichzelf.

is het meest gehavende beeldje. Dat komt natuurlijk door het dunne touwtje waaraan de engel hangt. Dat moet wel misgaan. Maar je kunt er ook anders naar kijken: als de engel eer brengt aan God in de hoogste hemel en de hoofdrolspelers - Jozef, Maria en de herders - een handje helpt met dromen, boodschappen en richtingwijzers, dan wordt er wel heel veel van de engel gevraagd. De engel kan daarvoor op de grond vallen en schade

oplopen. Soms is het niet erg om onderuit te gaan als je omziet naar de ander. Want dan sta je met al je kwetsuren klaar voor de ander en ben je klaar wakker als de Redder van de wereld geboren wordt. ■

Zalig Kerstmis en Gezegend Nieuwjaar.

We vieren eucharistie

Alle eer aan God!

's Zondags en doordeweeks, in de eigen kerk of via de televisie, de Kerk viert eucharistie, bron én hoogtepunt van het kerkelijk leven. Wat gebeurt 'daar' allemaal en waarom? In een reeks van artikelen komen vele aspecten, die te maken hebben met de viering van de eucharistie, aan bod.

Eric van Teijlingen

E

ngelengezang

"En plotseling was bij de engel een hele groep engelen. Ze eerden God en zeiden: 'Alle eer aan God in de hemel. En vrede op aarde voor de mensen van wie God houdt.'" Aldus Lucas (2,13-14) in zijn verhaal van de geboorte van Jezus

in Bethlehem en hoe engelen het goede nieuws aan herders vertelden. Bij de nachtmis in de kerstmis wordt dit evangelie altijd met vreugde verkondigd. En wat de engelen zeiden en zongen, zeggen of zingen wij ook vandaag de dag nog in de kerk op de zondag en bij (hoog)feesten, na het 'Heer, ontferm U', behalve in de Advent en Veertigdagentijd. Want smeekbede (het 'Heer, ontferm U') en lofprijzing (het 'Eer aan God') zijn de twee basiselementen van het gebed van de gelovige gemeenschap. Omdat het 'Eer aan God' begint met wat de engelen zongen, wordt deze liturgische hymne ook wel 'engelengezang' genoemd. Met deze tekst is het 'Eer aan God' begonnen in de liturgie (van Kerstmis), maar in de loop van de tijd breidde de tekst zich uit. Het werd een vast onderdeel van de heilige Mis (op feestelijke dagen).

Triomftocht

De rest van de tekst van dit 'Eer aan God' heeft een bijzondere achtergrond, mogelijk teruggaand op de triomf- of zegetochten op de *Via Triumphalis* op het *Forum Romanum* in Rome, het hart van het Romeinse Rijk, door Romeinse keizers en generaals, die een veldslag gewonnen hadden. Zoals vandaag de dag een sportman/-vrouw of -team na het behalen van EK- of WK-goud of een Olympische plak met een ereronde in de woonplaats gehuldigd wordt.

Als een keizer of veldheer in het Romeinse Rijk zo'n triomftocht hield, marcheerden niet alleen zijn legers over de *Via Triumphalis* langs alle belangrijkste gebouwen en tempels, zoals het Senaatsgebouw (dat er nog steeds staat op het *Forum*), ook toonde hij de veroverde, geroofde, schatten, niet alleen goud en zilver maar ook kunstwerken en slaven. Een grote mensenmassa kwam op deze evenementen af en riep, georkestreerd, de overwinnaar titels en erenamen toe. Zo werden luidkeels alle verdiensten en overwinningen opgesomd. Een Romeinse keizer of veldheer was een held, een heer, een god! Wij prijzen hem, geven hem eer!

Een echo van deze keizerlijke zegetochten vinden we terug in het 'Eer aan God', aan Jezus, de Goddelijke Held, die een triomftocht houdt als de Triomfator over de dood. We juichen de drie-ene God toe met kreten en titels: Wij loven U! Prijzen U! Geven U eer! En dank!

Heer! God! Koning! Hemels! Almachtig! Vader! Eniggeboren! Zoon! Jezus! Christus! Lam Gods! Die de zonden wegneemt! Heilige! Alleen Gij! Allerhoogste! Zoals in de Oudheid het volk hun overwinnaars - hun godenzonen - toejuichten en eerden, zo eren wij op de zondag, de dag van de Heer, God omdat Hij ons de overwinning over de dood geeft.

”
**De gelovigen
komen naar God
en God komt onder
de gelovigen**

Engelen horen bij de kerststal, zou je zeggen, maar ze zijn ook buiten de kersttijd aanwezig in de kerk. Ze zijn er tijdens iedere eredienst. Kijk maar om u heen. Op al die lege kerkbanken nemen zij plaats om de kerk te vullen. Dus er zit altijd een engel naast u in de kerk. Ze zijn aanwezig én we bidden en zingen met hen. In de schuldbelijdenis roepen wij de engelen aan om voor ons te bidden. En in iedere slottekst van een prelatie wordt gezegd dat wij ons aansluiten bij het gezang van de engelen (en heiligen, machten en krachten) met het 'Heilig, heilig'.

Eer aan God in den hoge,
en vrede op aarde aan de mensen die Hij liefheeft.
Wij loven U. Wij prijzen en aanbidden U.
Wij verheerlijken U en zeggen U dank
voor Uw grote heerlijkheid.
Heer God, hemelse Koning, God, almachtige Vader,
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus
Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader;
Gij die wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.
Gij die wegneemt de zonden der wereld,
aanvaard ons gebed.
Gij die zit aan de rechterhand van de Vader,
ontferm U over ons.
Want Gij alleen zijt de Heilige. Gij alleen de Heer.
Gij alleen de Allerhoogste: Jezus Christus,
met de Heilige Geest
in de heerlijkheid van God de Vader. Amen

Jezus nam immers door de kruisdood en verrijzenis de zondenlast van de wereld op zich, nam daardoor de 'dood' van ons weg en gaf ons er 'leven' voor terug. Dat is zo belangrijk dat het twee keer genoemd wordt in het 'Eer aan God' - "Gij die wegneemt de zonden der wereld" - met de ene keer 'ontferm U over ons' als toevoeging en de tweede keer 'aanvaard ons (lees: dit)

gebed', gevolgd door "Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm U over ons". Hiermee komt tot uitdrukking hoe God zich naar ons wendt, zich over ons ontfermt door ons van de zonde te verlossen, en hoe wij ons door ons smeken naar God wenden. Er is de beweging van God naar de wereld en van de wereld naar God. Dat is ook wat er in de heilige Mis gebeurt: de gelovigen

komen naar God en God komt onder de gelovigen.

Eer aan de Drie-eenheid

Het 'Eer aan God' is in vier delen op te delen. Na de engelen eren ook wij God de Vader (tot aan '... almachtige Vader'), daarna Jezus de Zoon (tot aan '...Allerhoogste: Jezus Christus'), daarna de Heilige Geest, om terug te keren bij God de Vader.

De slotzin "met de Heilige Geest in de heerlijkheid van God de Vader" lijkt een beetje een abrupte afsluiter, wat kort door de bocht, waarbij de God de Geest en nogmaals God de Vader worden aangeroepen. Het past echter in de liturgie van de Kerk van Rome met haar precieze en sobere formuleringen. ■

Kerst met John Rutter

‘For the beauty of the earth’, ‘The Clare Benediction’, ‘The Lord of the dance’ en ‘All things bright and beautiful’ zijn bekende werken van de Britse componist en dirigent John Rutter (77). Ook schreef hij liturgische werken als het Magnificat en een Requiem en toonzette hij diverse psalmen. Rutter componeerde zowel voor koninklijke huwelijken als voor kleine parochiekoren. En hij publiceerde een serie van unieke kerstliederen als de ‘Angel’s Carol’, de ‘Donkey Carol’ en de ‘Candlelight Carol’ en schreef muziek voor oude Nederlandse kerstliederen.

A

l op jonge leeftijd kwam John Rutter via het schoolkoor en parochiekoor in aanraking met muziek en koorzang. Hij ging vervolgens muziek studeren aan Clare College in Cambridge. De grote 'buurman' was King's

College, met zijn beroemde jongenskoor, onder meer bekend van het 'Festival of Carols and Lessons', dat ieder jaar op kerstavond op de Britse nationale televisie wordt uitgezonden. Nadat hij er was afgestudeerd, werd hij aangesteld tot dirigent en organist van het Clare College Choir. In die rol was Rutter verantwoordelijk voor de zondagse eredienst en de dagelijkse evensong (een gezongen avondgebed in de Anglicaanse kerk - red.). Het gaf hem gelegenheid om eigen werk te componeren. John Rutter: "Vanaf 1972 werden ook vrouwen toegelaten op Clare College. Daardoor kwamen er meer mogelijkheden om muzikaal te ontwikkelen." In 1981 richtte hij het professionele kamerkoor de 'Cambridge Singers' op, bestaande uit achtentwintig oudstudenten van Clare College. Rutter: "In de jaren tachtig van de vorige eeuw kwam er wereldwijd meer en meer belangstelling voor koorzang. We begonnen werken uit te voeren van componisten, die niet meer in de kerkelijke liturgie gezongen werden maar wel in de concertzalen. Wij gingen ze ook opnemen. Ik moet zeggen dat de uitvinding van de cd door de Nederlandse Philips met zijn hoge kwaliteit van afspelen ons zeer heeft geholpen. Onze cd's werden over de hele wereld gekocht en daardoor gingen we concerten geven in alle werelddelen."

Koninklijke opdrachten

Rutter: "In 2002 bij het gouden regeringsjubileum van wijlen Koningin Elizabeth werd ik gevraagd om psalm 150 te toonzetten. Omdat ik wist dat twee van de drie beste Engelse jongenskoren het werk zouden uitvoeren, te weten: Saint Paul's Choir en het St. George's Boys Choir (van de koninklijke privékapel van Windsor Castle), kon ik muzikaal echt uitpakken met onder andere drie jongenssopranen als solisten, die in de koepel van Saint Paul's Cathedral stonden opgesteld. En voor het huwelijk van prins William en Catherine in 2011 heb ik 'This is the day' geschreven. Dat zijn eervolle opdrachten. Maar ik componeer net zo graag voor een jubilerende parochie, vereniging of organisatie. Voor iedere gelegenheid probeer ik muziek te schrijven op het niveau van de uitvoerenden, anders heeft het mijns inziens weinig zin."

Componeren

Rutter schrijft zowel religieus als niet-religieus werk. Rutters stijl is dat hij klassieke koorzang vermengt met moderne invloeden. Zijn muziek is licht van toon, fris en vrolijk en goed toegankelijk voor de luisteraar. Maar niet alles is even eenvoudig te zingen. Rutter: "Ik begin altijd met het met de hand uitschrijven van de tekst, een Bijbelse of liturgische tekst bijvoorbeeld, en laat de tekst op mij inwerken. Wat wil deze tekst zeggen, wat is haar betekenis. Daarvoor is een ontwikkeld, inhoudelijk gevoel voor geloof van groot belang. De muziek die ik erbij componeer, moet de tekst ondersteunen. Ik hoop met mijn muziek, met een positieve en hoopvolle klank, de harten van de mensen te raken. Met mijn religieuze muziek wil ik de christelijke waarden uitdragen. Sterker, ik vind dat alle kunst een boodschap van hoop in zich moet hebben."

Christmas carols

De weken vóór en rond Kerstmis is voor muzikliefhebbers een mooie (en drukke) tijd. Er is een scala aan kerstliederen en -muziek beschikbaar en veel koren geven concerten. Ook John Rutter. "Christmas carols, kerstliederen, zijn heel belangrijk. Ze herinneren ons ieder jaar weer aan goede momenten en tijden.

Ze horen bij de gebruiken en tradities

van deze decembermaand, van het kerstfeest dat na elf maanden zonder deze muziek en zang het jaar markeert. Kerstmis is bij uitstek een familiefeest. We komen bij elkaar, we vieren met elkaar, eten en drinken natuurlijk. Het is ook een midwinterfeest, dat in onze streken (de bovenste helft van het noordelijk halfrond - red.) gevierd wordt vlak vóór de moeilijkste en koudste maanden van het jaar. Veel gebruiken rond kerst zijn eeuwenoud, veelal in de Middeleeuwen ontstaan, zoals het zingen van kerstliederen. Mensen gingen langs de deuren om zo wat geld op te halen. Daarom neem ik vaak oude, middeleeuwse, teksten van kerstliederen - ook Nederlandse - om die van nieuwe muziek te voorzien. Kerstliederen behoren vol hoop en licht en vreugde te zijn, of het nu kerkelijke liederen zijn of niet. Laten we niet vergeten dat Kerstmis ook een mysterie is. Het kersttafereel van de geboorte van Jezus met zijn moeder is het meest geschilderde onderwerp. Dat mysterie van de Maagd Maria heb ik muzikaal willen vangen in mijn favoriete kersthymne 'Candlelight Carol'.

Nieuwe werk in 2023

In het nieuwe jaar is er weer nieuw werk van John Rutter te verwachten. Rutter: "Als men vanaf volgend

”
**Kerstliederen
behoren vol hoop
en licht en vreugde
te zijn**

jaar de kathedraal in het Italiaanse Tarento bezoekt, hoort men mij op de headsets voor een rondleiding door deze kerk. Verder heb ik een 'Missa brevis' gecomponeerd, verkrijgbaar via mijn website. En volgend voorjaar is de première van een muziekstuk, dat ik gecomponeerd heb op de tekst 'Christ the same yesterday, day and ever', voor de onthulling na een langdurige restauratie van de kerktoren in Bury St. Edmunds, welke verricht zal worden door koning Charles III."

Wat is uw kerstwens voor onze lezers?

John Rutter: "Heel eenvoudig: 'Peace on earth to all people of good will', vrede op aarde voor iedereen van goede wil. Ik ben diep geschokt door de verschrikkingen van de oorlog in Oekraïne. Ik wens iedereen een *Merry Christmas* en een *Happy New Year*. ■

Jos Martens
Eric van Teijlingen

Scan de QR-code om te luisteren naar de Candlelight Carol.

www.johnrutter.com

'T NIEUWE JAAR

Heiligenkalender

'365 Heiligen': een maandkalender met heiligen en feesten en twaalf prachtige kunstplaten van grootmeesters als o.a. Rafaël, Murillo en Beato Angelico.

puzzels. Ook te downloaden voor op uw smartphone.

Gerarduskalender 2023
www.kloosterwitem.nl/gerarduskalender | contactpersoon parochie
€ 9,00 (exclusief schild)

Mariakalender

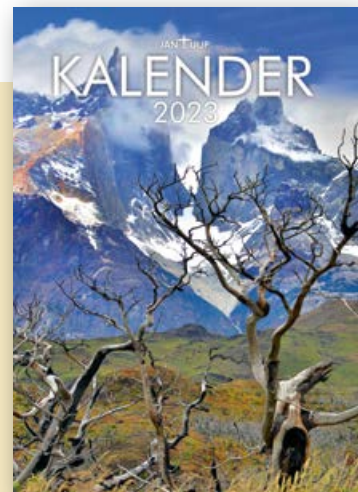
Een scheurkalender in een nieuwe uitvoering en opmaak met allerlei nuttige informatie én veel aandacht voor Maria.

Mariakalender 2023
www.kokboekencentrum.nl | € 12,50

Klooster! agenda 2023

Een scheurkalender met iedere dag een momentje bezinning door een kloosterling.

Klooster! agenda 2023 | (mail naam, adres, telefoonnummer naar)
info@adveniat.nl | € 15,00

'Wereld van Jan' kalender

Voor het eerst verschenen, een mooie maandkalender met wereldse foto's van Jan Tuijp (van BZN). Met deze Volendammer de wereld over...

Wereld van Jan 2023
rene@nieuw-volendam.nl | € 19,95

Heiligenkalender 2023
www.365heiligen.nl | € 14,95

Gerarduskalender

De bekende scheurkalender met op de achterkant moppen, gedichten,

Foutje Bedankt Het juiste emailadres voor het bestellen van het boek *Kerk zijn in justitieland. Katholiek pastoraat in gevangenis. Mémoires voor deze tijd* van pastor Gerard de Wit: gwmde Wit@gmail.com (vermelding: E-boek Justitieland).

Handelingen 1,8

missio

'Jullie zullen mijn getuigen zijn'

**STEUN
MISSIO**

Geef voor
Kibera

Rekeningnummer
NL65 INGB 0000 0015 66

missio.nl

Een nieuwe kerk in Almere

Bisschop consacreerde de heilige-Bonifatiuskerk

E

en consecratie van een kerkgebouw door een bisschop verloopt als bij een gelovige, die in de kerkgemeenschap wordt opgenomen door de sacramenten van de doop, het vormsel en de eucharistie. In een plechtige viering besprenkelt de bisschop de kerk met wijwater,

zalft hij het altaar met chrisma, als ook de twaalf wijdingskruisen, en viert hij met de aanwezige priesters, diakens en het Volk Gods de eucharistie als teken van de Kerk die samenkomt. Op zaterdag 19 november werd de nieuwe kerk van Almere, toegewijd aan de heilige Bonifatius, plechtig en feestelijk geconsecreerd.

Huis van God

“Natuurlijk hebt u al een tijd hier kunnen vieren, maar nu is het dan toch zo ver: de kerkwijding of kerkconsecratie maakt dit gebouw tot Huis van God, waarin aan de Heer de eredienst wordt gebracht en wij Hem mogen ontmoeten in de verkondiging, in de sacramenten en in de gemeenschap, want waar twee of drie in zijn Naam bijeen zijn, daar is de Heer in ons midden”, aldus mgr. Jan Hendriks in zijn preek. “Dit is de kroon op al het werk dat door zo velen, architect en bouwers, pastoor Sandor Koppers, bestuur en vrijwilligers, voor deze kerk is verricht. De kerk is prachtig geworden, licht, modern en echt een kerk, een gewijde ruimte waarin we met vreugde voor het aanschijn van onze God en

Foto: Ramon Mangold

Heer kunnen treden!” Hij zei ook: “Deze nieuwe kerk is de plaats waar wij de barmhartige liefde van Jezus viëren en worden geïnspireerd om zelf barmhartig te zijn.”

Huis door mensen

Na vijftien jaren van voorbereidingen en het maken van plannen en tekeningen werd in mei 2019 met de bouw begonnen; in maart 2021, midden in de coronapandemie, werd het kerkgebouw in gebruik genomen. Naast de kerkruimte is er een gezellige ontmoetingsruimte en zijn er ruimten voor catechese, kinderopvang, gesprek of om te vergaderen. Een mooi aangelegd parkeerterrein heet de kerkgangers en bezoekers welkom.

Het nieuwe kerkgebouw van Almere is geïnspireerd door de zogenaamde Bossche School, een architectuurstroming in Nederland die gekenmerkt wordt door soberheid en prettige verhoudingen. Monnik Dom Hans van der Laan uit Vaals was de grondlegger van deze stroming. De inrichting van

de nieuwe kerk is deels afkomstig van andere, gesloten, kerkgebouwen. Zo zijn diverse liturgische voorwerpen afkomstig uit H. Pius X-kerk in Amsterdam. Het 72 meter lange kunstwerk van Théodore Strawinsky met vijftientig scènes uit het leven van Jezus van Nazareth komt uit de Sint-Willibrordkerk in Almelo. De kerkbanken zijn overgenomen van de H. Geestkerk uit Amstelveen. Maar de kern van deze nieuwe kerk wordt gevormd door de - in aantal groeiende - levendige Almeerse parochianen, van diverse culturele achtergrond en van alle leeftijden. ■

Parochie H. Bonifatius
Contrabasweg 239, Almere
www.katholiekalmere.nl

Bisschop Jan Hendriks zalft het altaar met chrisma. (Foto: Peter de Vos / parochie Almere). Gebruik de QR-code voor meer foto's van deze unieke viering van de inwijding van een nieuwe kerk in Nederland.

Haarlem

Tot en met 8 januari 'Kerst in de crypte' in de Sint-Bavokathedraal (Leidsevaart 146, Haarlem), waar zo'n 300 kerstgroepen te zien zijn, modelspoor-treinen, die over zo'n tachtig meter rails door Engelse steden en Hollandse dorpen rijden, en tientallen versierde en verlichte kerstbomen. Info: www.koepelkathedraal.nl

Foto: Wim Koopman

Den Bosch

De grote kerststal in de Sint-Jan van Den Bosch (Torenstraat 18, Den Bosch) wil een deur zijn naar een geluk dat eeuwig duurt. T/m 5 februari te bezoeken van 10.00-17.00 uur. In het schouwspel is aandacht voor de bouw van de kerk in 1222, dit jaar 800 jaar geleden. Het is noodzakelijk vóóraf te reserveren via de website www.kerststal-sint-jan.nl (entree: t/m 12 jaar gratis, vanaf 13 jaar € 2,00).

Nieuw-Vennep

Bezoek de kerststal in de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (St. Anthoniusstraat 15, Nieuw-Vennep) tijdens de 'Open Inloop' op zondag 25 december tussen 13.00-15.00 uur met kerstliedjes enz. Kinderen kunnen kerststukjes maken. Info: www.rkparochie-nieuw-vennep.nl

Monnickendam

Tot en met 30 december dagelijks van 11.00-16.00 uur exposeert mevrouw Rita Bavel-Bakker Bottema tientallen kerstgroepen in de katholieke kerk (Noordeinde 19, Monnickendam). U kunt ook een kerstwandeling maken door Monnickendam langs winkels en huizen. Wandelroutes verkrijgbaar bij de VVV of bij museum Waterland (bij de Speeltoren), waar een levensgrote kerststal te bewonderen is.

Amsterdam

Tot en met 8 januari 2023 (m.u.v. 1 januari) is dagelijks van 13.00-17.00 uur een kerstgroepententoonstelling met ruim 150 groepen uit de collectie van Bert Hilhorst te bewonderen in de HH.-Martelaren-van-Gorcumkerk, 'Hofkerk' (Linneaushof 94, Amsterdam). www.hofkerk.amsterdam

Maandag 19 december om 20.00 uur is er kerstconcert in de Onze Lieve Vrouwekerk (Keizersgracht 220) rond het kerstlied *In dulci lubilo* door Canticum Novum, Schola Matthiae en Laurentius Zangers. Info: www.olvkerk.nl

Maandag 26 december om 15.00 uur is er Kindje wiegen in de Begijnhofkapel met een levende kerststal voor het gehele gezin. Info: www.begijnhofkapelamsterdam.nl

Alkmaar

Woensdag 21 december om 20.00 uur is er kerstconcert in de Sint-Laurentiuskerk (Verdronkenoord 68) rond het kerstlied *In dulci lubilo* door Canticum Novum, Schola Matthiae en Laurentius Zangers. Info: www.dominicusparochie.nl

Beverwijk

'Er begint nieuw leven' is het thema van de grote (misschien wel grootste) kerststal in de H. Agathakerk (Breestraat 93, Beverwijk) met voldoende plaats voor herders en wijzen, én bezoekers. Dagelijks te bezoeken van 12.00-16.00 uur. Info: www.stichtingkerststalstgathakerk.nl

Oudorp (Alkmaar)

Bezoek de kerststal in de H.-Laurentiuskerk (Herenweg 79, Oudorp) op zondag 25 en maandag 26 december tussen 14.00-16.00 uur. Info: www.dominicusparochie.nl

Hoofddorp

Tot en met 31 december (behalve 25 december) van 13.30-17.00 uur exposeert mevrouw Timothy Bottema kerstgroepen uit haar collectie in het Fundament onder de H. Joannes de Doperkerk (Kruisweg 1071, Hoofddorp). Toegang is gratis; groepen graag vooraf melden via: info@boekwinkelhetkruispunt.nl

Lutjebroek

Iedereen is welkom op 25 december om 14.30 uur in de St.-Nicolaaskerk (P.J. Jongstraat 45, Lutjebroek) voor Kindje wiegen m.m.v. kinderkoor De Vrolijke Uilen. Info: www.parochienicolaas.nl

Volendam

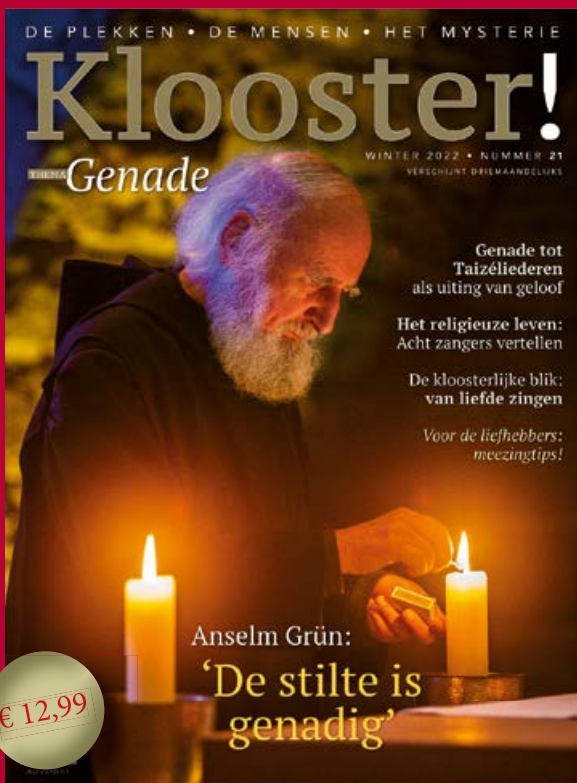
Bezoek t/m 8 januari 2023 de kerststal in de H.-Mariakerk (Julianaweg 72, Volendam) alle dagen van 9.00-18.00 uur of die in de Sint-Vincentiuskerk (Kerkepad 1, Volendam) dagelijks van 14.00-17.00 uur. Info: www.kerkvolendam.nl

Meer en actuele informatie over kerstactiviteiten: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Vereniging vrienden van de kerstgroep:
website.vriendenvandekerstgroep.nl

ADVERTENTIE

Speciaal nummer voor bijzondere Kerstdagen en een gezegend Nieuwjaar.
Nu in de boekhandel of www.adveniat.nl

GEBED VOOR BIJ EEN KRIBBE

Jezus,
voor ons geboren:
een klein, onmondig kind,
zonder macht of glorie,
zonder status of vertoon.
Liggend in een kribbe,
nodigt U mij zonder woorden uit
om U aan te nemen
en lief te hebben.
Wat kan ik zeggen
nu ik voor zo'n Wonder sta?
Laat mij U aannemen
in alles wat ik denk en doe
en laat mij liefde geven;
laat mijn leven zijn
de zuivere toon
van een feestelijke klank,
U ter eer. Amen

+ Jan Hendriks

Katholiek Kado

Wat vieren we met de christelijke feesten? Waarom die vrije dagen? Wat wil Kerstmis ons meer vertellen dan dat er een goddelijk kind is geboren? Wat weet je over de rijk gevulde schatkamer van de katholieke traditie en spiritualiteit. Met Katholiek Kado open je de weg naar beleving, rituelen en symboliek. En dat niet slechts één keer, Katholiek Kado stuurt je zes keer per jaar een cadeau. Voor jezelf of een ander.

A

Is je een Katholiek Kado koopt (voor jezelf of een ander), ontvang je zes keer per jaar - Advent, Kerstmis, Aswoensdag, Pasen, Hemelvaart/Pinksteren en Allerheiligen/Allerzielen - een pakket per post thuis gestuurd. Zo'n box is gevuld met een uitleg over de liturgische periode of het hoogfeest, gebedskaarten of kleine cadeautjes, die verband houden met het onderwerp van de Kado-box.

Uitpakken

Donderdagavond 24 november was de geheten *unboxing* van de 'adventbox', als een soort gezamenlijk sint- of kerstcadeautjes uitpakken. Een tiental ontvangers van Katholiek Kado zit klaar voor een zoomsessie, waarin uitgelegd wordt wat er in zo'n box zit en hoe deze tot stand is gekomen. Zo vertelde Ram uit Tel Aviv dat hij eens per week naar Jeruzalem gaat op zoek naar geschikte items voor het Kerst-, Paas- en Pinksterkado.

Katholiek
Kado

”
**Katholiek Kado
nodigt uit om
meer te weten te
komen over wat
een christelijk feest
betekent**

Priester Nico van der Peet lichtte toe hoe de in het Kado aanwezige gebeden gebaseerd zijn op de katholieke traditie van het getijdenboek (dat dagelijks in kloosters wordt gebeden). Hij legde uit dat van 17 tot 23 december de zogenoemde O-antifonen worden gebeden, waarbij het eerste woord van het eerste gebed van die dagen diverse titels voor Jezus vormen. Dit zijn Oudtestamentische gebeden, maar in de box zitten ook actuele en persoonlijke gebeden voor de komende Advent. Speciaal ook voor kinderen.

En wat zit er dan in?

Altijd spannend... deze keer onder andere een adventskalender, die vaker gebruikt kan worden. Je kunt kiezen uit een volwassen- of kindereditie met vragen en teksten om het (geloofs)gesprek met elkaar aan te gaan. De eerste reacties waren positief. In kleinere zoomgroepjes werd besproken wat iedereen met zijn adventskalender gaat doen.

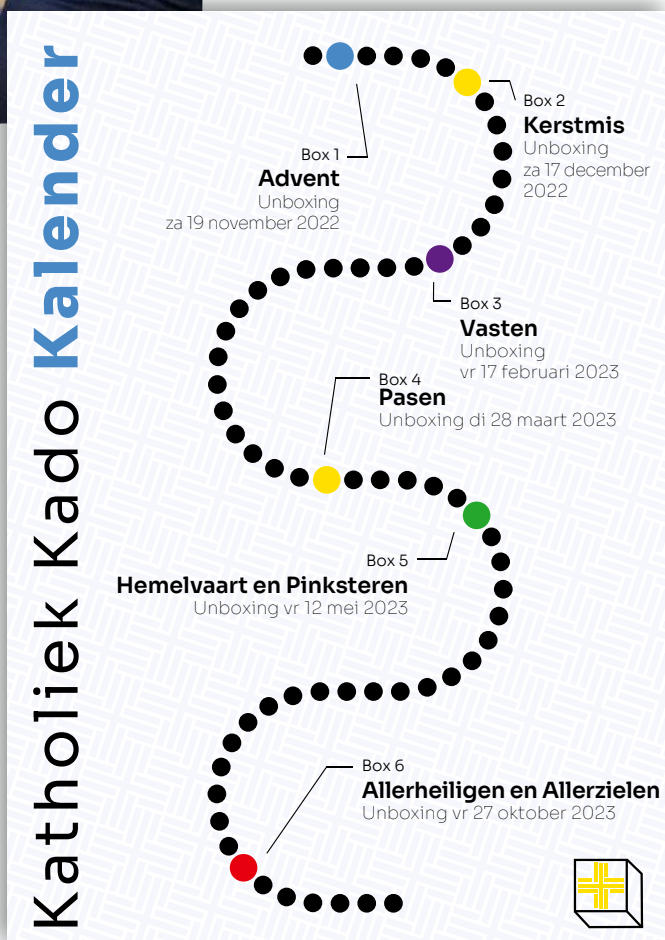
Echt een cadeau

Drie van de deelnemers geven na afloop een korte reactie. Zeger: “Ik heb Katholiek Kado gekregen van mijn ouders. Ik lees de teksten graag en ik vind de Kado-boxen echt verdiepend.” Suzan woont met haar man en twee kinderen in Denemarken. Ook zij heeft het Kado cadeau gekregen van haar ouders. “De kinderen zullen de adventskalender zeker geweldig vinden. Het is leuk om elke dag iets te mogen omdraaien en daarover met elkaar te spreken of te bidden. In mijn gezin spreken we iedere dag wel met de kinderen over Jezus en ons geloof.” Joris vult aan en zegt dat hij er over gelezen had en het zichzelf cadeau heeft gedaan: “Katholiek Kado is echt voor mensen, die geïnteresseerd zijn in het katholieke geloof. Door de teksten en voorwerpen en de uitleg die daar bij hoort, wordt het geloof en het kerkelijke feest een gespreksonderwerp aan sich. Mensen zullen zeker reageren als ze bij mij deze adventskalender op tafel zien staan.”

Voor het hele gezin

Katholiek Kado nodigt uit om meer te weten te komen over wat een christelijk feest betekent. De voorwerpen, de hele box zelf geven aanleiding voor gesprek met je gezin of met familie en vrienden. Dit Kado is daarom ook zeer geschikt om als ouders of grootouders cadeau te doen aan de kinderen en kleinkinderen. Om zo het kaarsje van het katholieke geloof of de katholieke traditie door te geven. ■

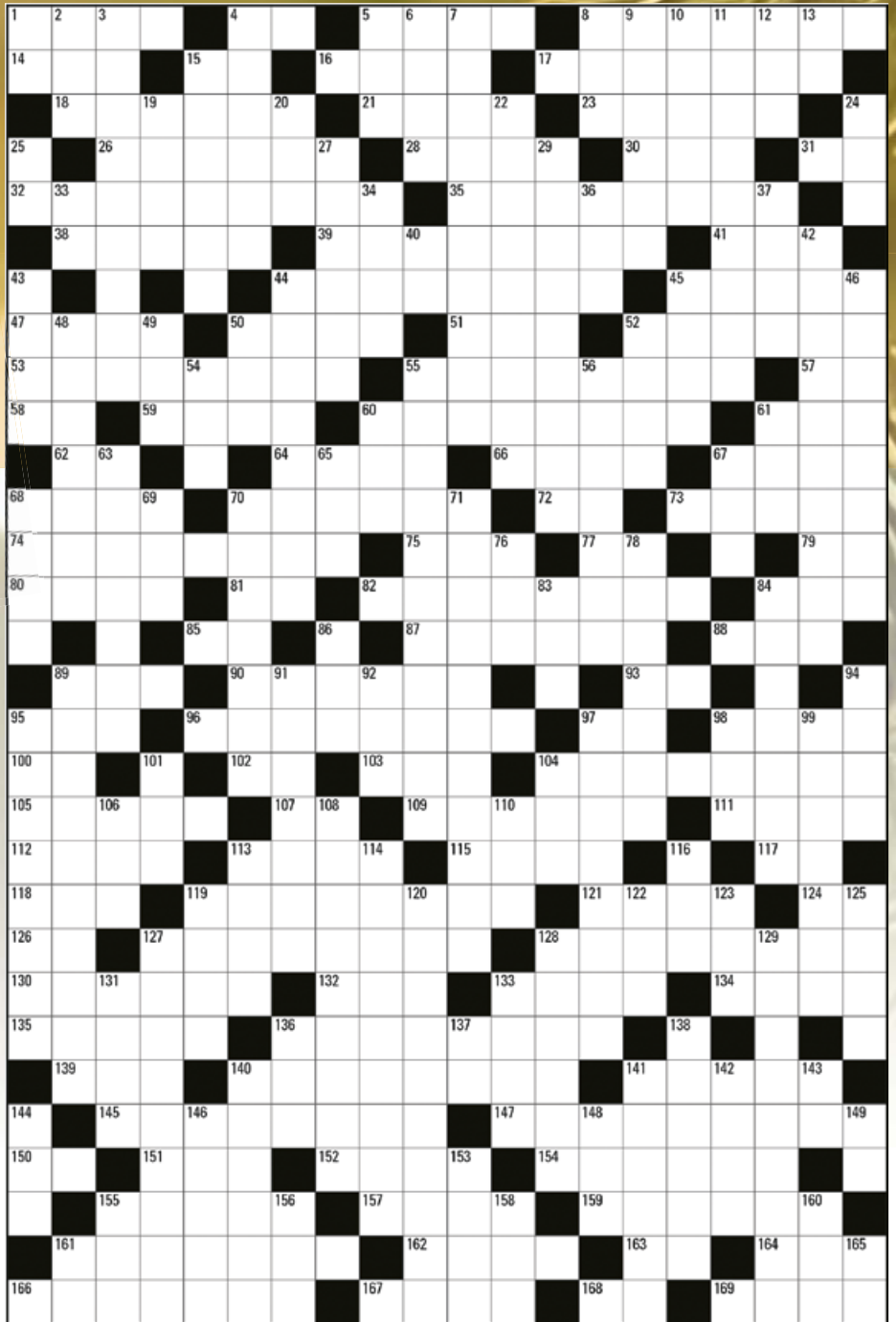
Carolien Hoogenboom

Meer informatie en aanmelding:
www.katholiekado.nl

‘Katholiek Kado’ is een initiatief van jongerengroep *Sanctus Virgilius* uit Heerhugowaard-De Noord.

Kerst

Onder de goede inzendingen van de kerstpuzzel 2022 worden verloot:

10 arrangementen voor twee personen voor een speciale ontvangst en rondleiding in het heiligdom O.L.V. ter Nood (Heiloo) en het Julianaklooster op zaterdag 11 februari 2023 (aanvang om 10.00 uur) met ontvangst met koffie/thee, rondleiding door heiligdom, bezoek aan de tentoonstelling over de Juliaantjes met als afsluiting een koffietafel en een verrassing als extraatje. Winnaars ontvangen tijdig alle praktische informatie.

Oplossing:

22	105	153	166	165	153	56	118	68	168	168	39	68	56	157	58	156	130	
63	99	87	164	30	75	22	16	50	166	139	141	28	103	58	120	30		
76	110	137	75	80	130	76	153	90	128	15	75	102	95	122	45	117	81	49
136	73	139	68	122	134	122	3	103	156	33	149							

Horizontaal

1 internetverbinding 4 klasse (afk.) 5 wielrijders-organisatie 8 Italiaans gerecht 14 assistent in opleiding (afk.) 15 reeds 16 Bijbelse figuur 17 het in elkaar zetten 18 christelijke afstammelingen van de oude Egyptenaren 21 tegenslag 23 deel van het jaar 26 vereerd voorwerp 28 winkel (Engels) 30 noordnoordwest (afk.) 31 uitroep van verwondering 32 halfedelgesteente 35 tiener 38 gebaar 39 economische term 41 verpakkingsmiddel 44 afgemat 45 minteken 47 zure vloeistof 50 kruid 51 Rijksluchtvaartschool 52 vogel 53 tegen koude beschuttend stuk goed 55 wiegeliedje 57 frater (afk.) 58 astronomische eenheid 59 rivier in Polen 60 het plukken van druiven 61 niet-gouvernementele organisatie (afk.) 62 kilojoule (afk.) 64 weke klomp vet 66 deel van een vinger 67 ijzeren pen 68 moerassig tweezitsfiets 72 ongeveer 3,14 73 joods godsdienstleraar 74 meetkundige term 75 ouderwets speelgoed 77 stoomschip (afk.) 79 schapengeluid 80 bushokje 81 item (afk.) 82 geprikkeld 84 gevangenis 85 plus 87 vaartuig 88 wijfjeshoel 89 lage mannenstem 90 smid 93 vanaf (afk.) 95 zeer dwaas 96 grote waadvogel 97 Amerikaanse soldaat 98 zoon van Adam en Eva 100 zangnoot 102 aanstaande (afk.) 103 gelijke stand 104 streven naar één algemene kerk 105 muziekinstrument 107 schoolonderzoek 109 geringe breedte 111 schildknaap 112 jonge vrouw 113 voorloper van het vmbo 115 behoeftig persoon 117 meer dan wenselijk 118 mannelijk (afk.) 119 inwoner van een Zuid-Hollandse stad 121 Engels graafschap 124 lectori salutem (afk.) 126 Europees Parlement (afk.) 127 bergstroom 128 bijna 130 plaats in Pakistan 132 Genesis (afk.) 133 belasting (geschiedenis) 134 witvis 135 kleine boerenwoning 136 hoogmoedig 139 loofboom 140 iemand die iets in bijzonderheden onderzoekt 141 plaats in Frankrijk 145 geestelijke 147 telwoord 150 niet parkeren 151 verhoogde toon 152 schuifbak in een kast 154 Indo-Europese volksstam 155 Italiaanse deegwaar 157 eindsnede van een brood 159 bijwoord 161 zadelmakerswerktuig 162 middag 163 daar 164 tijdmaat 166 technische term 167 stekelig dier 168 voegwoord 169 moeder van Wilhelmina

Verticaal

1 rivier in Noord-Brabant 2 zwaarlijvig 3 aan de soort eigen 4 baby oge berg 6 uiting van verkoudheid 7 belfort 8 zeevis 9 tropische vrucht 10 spijl 11 toeschouwer 12 Gemeentelijke Geneeskundige Dienst 13 neon 15 sportvrouw 19 klinkende klap 20 nieuw (in samenstellingen) 22 wijde rok 24 christelijk (afk.) 25 United Kingdom (afk.) 27 zeer heet 29 deel van een duikboot 33 symbool van zilver 34 gepelde gerst 36 bittere afgunst 37 lang en smal 40 sadomasochisme (afk.) 42 apensoort 43 krachtige ontkenning 44 meetkundig figuur 45 plantenvoeding 46 plantenspuit 48 schaaldier 49 Nederlands Kamerorkest (afk.) 50 bijwoord 52 zin 54 lagere detailhandelsschool 55 aanvullende bedoeling 56 zelfzuchtige vrouw 60 doorwaadbare plaats 61 Nederlandse Politiebond (afk.) 63 deel van een datum 65 Woordenboek der Nederlandsche Taal 67 plaaggeest 68 droesem 69 wintersportartikel 70 groente 71 maalinrichting 76 literatuur (afk.) 78 het opslaan van de bal 83 netto (afk.) 84 muziekgenre 86 gemiddeld (afk.) 89 vleessoort 91 fysiotherapeutische behandeling 92 aanwijzend voornaamwoord 94 winters voertuig 95 deksels 97 scherp omljnd 98 ampère (afk.) 99 Europese vrouw 101 redactie (afk.) 104 grotsalamander 106 schreeuw 108 hoeveelheid boven het gevraagde 110 arrondissement (afk.) 113 hoeveelheid 114 booswicht 116 inhoud (afk.) 119 snaarinstrument 120 gebruik 122 boom 123 strookje aan een systeemkaart 125 rustig 127 kostbaar gesteente 128 opbergplaats voor drank 129 licht metaal 131 lange mantel met kap 133 plaats in Frankrijk 136 voornamelijk (afk.) 137 anno Domini (afk.) 138 straatkoopman 140 eetbaar schelpdier 141 oneffenheid van een oppervlak 142 computerdeskundige 143 selenium 144 west-noordwest (afk.) 146 circusbaan 148 gehuwd (afk.) 149 nummer (afk.) 153 Australische struisvogel 155 kostuum 156 alpenweide 158 schil 160 Numeri 161 bevel 165 rondhout

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) vóór 15 januari 2023 naar:

Redactie SamenKerk, Postbus 1053,

2001 BB Haarlem. Of mail naar:

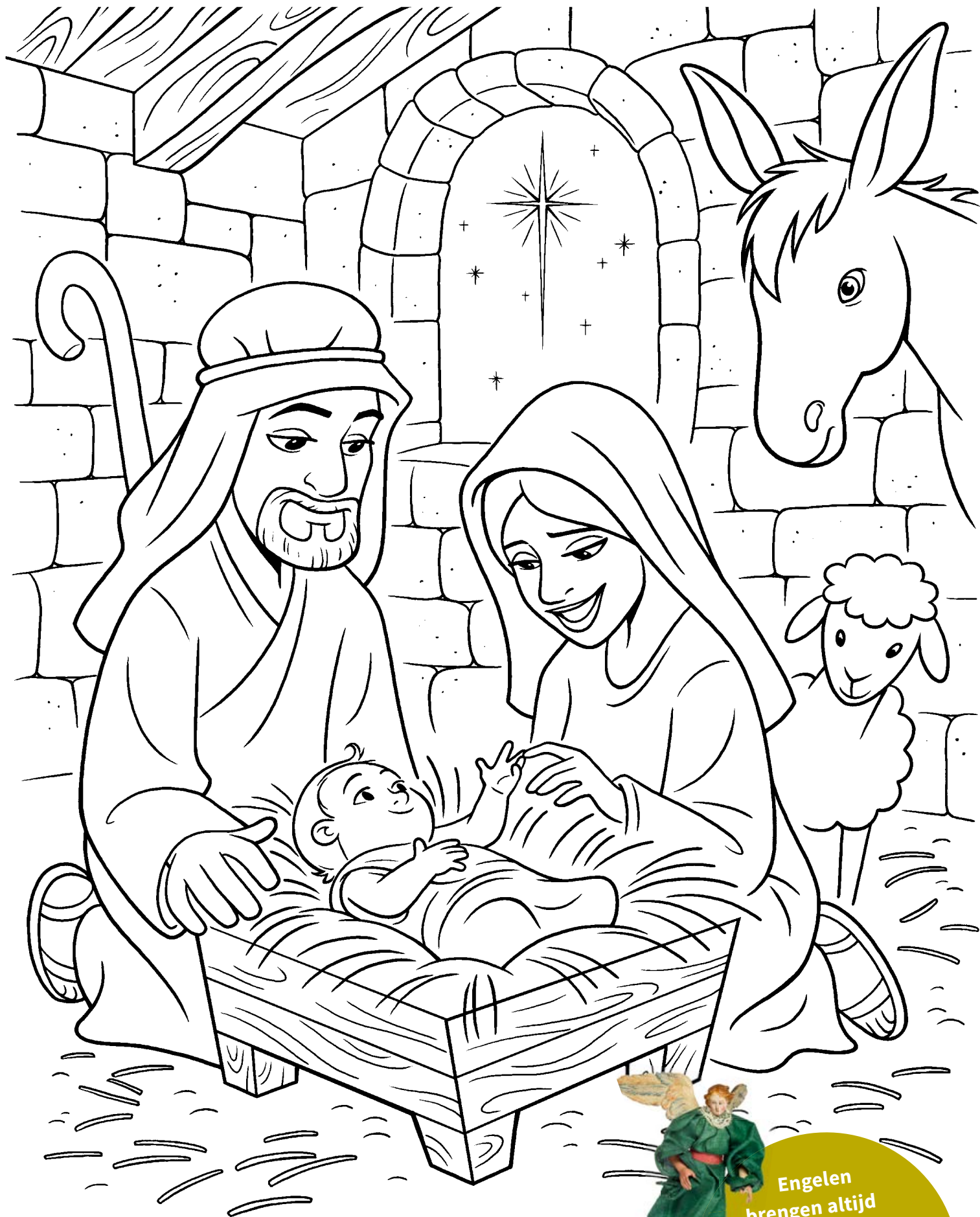
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Oplossing puzzel SamenKerk oktober 2022

Uit de correcte inzendingen zijn de volgende prijswinnaars geloot:

- C. Knijn (Spierdijk)
- R. Canters (Veldhoven)
- H. Buskens (Landsmeer)

K	O	O	K	S	T	E	L
L	SK	T	E	L	E	SK	A
A	S	SK	R	A	SK	E	N
P	L	A	K	B	A	N	D
Z	O	R	G	SK	L	I	D
O	T	SK	E	L	SK	G	I
E	SK	C	L	U	B	SK	E
N	O	O	D	W	E	E	R

Kleur de kleurplaat in en stuur deze vóór 15 januari 2023 naar:
Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Vermeld je naam, adres en leeftijd.
Voor de vijf mooiste inzendingen hebben we een cadeautje!

Engelen
brengen altijd
goed nieuws. Dus
je kunt niet genoeg
engelen hebben.
Hoeveel engelen
kun jij tellen?

Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

Ga mee op bedevaart

Lourdes
Assisi & Rome
Banneux
Israël
Santiago
WJD Lissabon

Vraag de uitgebreide brochure aan

043 - 321 57 15 info@huisvoordepelgrim.nl
www.huisvoordepelgrim.nl

Grootseminarie St. Willibrord wenst alle lezers van *SamenKerk* een Zalig Kerstmis.

Grootseminarie
St. Willibrord
Bisdom Haarlem-
Amsterdam

www.willibrordseminarie.nl
Hoogeweg 65, 1851 PJ Heiloo
T 072 505 1288

Wilt u de priesteropleiding steunen?

NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

Agenda

Wijzigingen voorbehouden

December 2022

- 25 december** Kerstmis | begin van het octaaf van Kerstmis
26 december Kerstmis | Feest H. Stefanus, eerste martelaar

Januari 2023

- 1 januari** Hoogfeest H. Maria, Moeder van God
Nieuwjaarsdag | Wereldvredeesdag
- 7-8 januari** Jongerenweekend (in Den Helder)
www.jongekerkerk.nl
- 8 januari** Hoogfeest van de openbaring van de Heer
Driekoningen
- 9 januari** Feest van de doop van de Heer | einde van
de Kersttijd
- 13 januari** Nieuwjaarsreceptie bisdom (in Amsterdam)
- 14 - 29 januari** Kerkbalans 2023
www.kerkbalans.nl
- 15 - 22 januari** Week van gebed voor eenheid van de
christenen 2023 | www.weekvangebed.nl | zie pag. 7
- 17 januari** Dag van het Jodendom
www.dagvanhetjodendom.nl
- 22 januari** Zondag van het Woord van God (derde zondag
door het jaar)
- 25 januari** Feest van de bekering van de H. apostel Paulus
- 27 - 29 januari** WJD@home (op Ameland) | www.wjd.nl
zie pag. 11

GIRO
555

**SAMEN
IN ACTIE
VOOR
OEKRAÏNE**

GEEF NU OP GIRO555.NL

NL08 INGB 0000 0005 55

Wil je volgend jaar weer Kerstmis vieren?

Geef dan nu voor je kerk!

**Hoe kun je de parochie steunen?
Op de wijze die je het prettigst vindt!
Zoals:**

- Maak een bedrag over naar de bankrekening van de parochie.
- Maak verspreid over het jaar een (kleiner) bedrag over via automatische incasso. Makkelijk voor jou en prettig voor ons. Neem hiervoor contact op met de parochie.
- Neem de parochie op in je testament (= legaat). Kost je nu niks, maar je geeft in de toekomst. Je parochie informeert je graag.
- Spreek met je parochie af dat je gedurende een periode van 5 jaren een vast bedrag overmaakt aan de parochie (lijfrente). Dit geeft een hogere fiscale aftrek.

2023
Actie
Kerkebalans

SamenKerk verschijnt in 2023 zes keer (met een extra kerstnummer). Wilt u *SamenKerk* niet missen? Of ontvangt u *SamenKerk* liever thuis? Neem een abonnement! Bij aanmelding vóór 15 januari 2023 ontvangt u een bijzonder welkomstgeschenk!
Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl